

Het jongensmeisje

Ander werk van Joost Zwagerman
bij De Arbeiderspers:

De houdgreep (roman)
Langs de doofpot (gedichten)
Kroondomein (verhalen)
De ziekte van jij (gedichten)
Gimmick! (roman)
Vals licht (roman)
Collega's van God (essays)
De buitenvrouw (roman)
In het wild (essays)
Chaos en Rumor (roman)

Joost Zwagerman
Het jongensmeisje
Verhalen

Uitgeverij De Arbeiderspers
Amsterdam · Antwerpen

Eerste druk september 1998
Tweede druk oktober 1998
Derde druk januari 1999

Copyright © 1998 Joost Zwagerman

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam. *No part of this book may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from BV Uitgeverij De Arbeiderspers, Herengracht 370-372, 1016 CH Amsterdam.*

Omslagontwerp: Ron van Roon
Omslagfoto: Kato Tan

ISBN 90 295 5836 9 / NUGI 300

INHOUD

Winnie en de onschuld	7
Slaag	24
Mevrouw Hooghiemstra doet open	45
's Ochtends	67
White Palace	79
Tomaatsj	101
Compleet	158
Het jongensmeisje	162
Toen je het deed	166
Krantenwijk	171
De wigwam	185
Verantwoording	197

Winnie en de onschuld

MINNEZANG VAN EEN CLANDESTIEN
ENGELBEWAARDER

Tien minuten geleden dacht Winnie nog dat de wereld maar het beste kon vergaan. Vanochtend heeft ze ruzie gehad met iemand die ik niet goed ken, ik vermoed dat het een van die halftalenten is die hogerop proberen te komen bij dat beroerde reclamebureau dat haar tijdelijk en als ‘halve kracht’ in dienst heeft genomen. De ruzie had niets om het lijf, maar geloof me, er zijn onbeduidender incidenten te bedenken waardoor Winnie zich soms overgeeft aan een landerig gepeins over corruptie, doodzonden, staatsgrepen, milieurampen en totale sterfte. Winnie is er zo een die zichzelf bij de minste tegenslag begint te troosten met de gedachte dat alles ter wereld onherroepelijk de vernieling in zal draaien. Maar gelukkig is het hoogzomer en loopt zij over straat in een T-shirt (wit) en spijkerbroek (smalle pijpen, beginnende scheurtjes bij de knieën) en schijnt de zon, die tenslotte nergens schuld aan heeft, haar op de huid, zodat het niet verwonderlijk is dat Winnie inmiddels alweer aan heel andere, begeerlijker dingen denkt: een pilsje, een schaduwrijk terras, een filtersigaret.

Voor wie het weten wil: ik ben ooit verliefd geweest op Winnie. Ooit. Nu hou ik gewoon van haar, zoals ik op dagen dat ik berust in alles waar je maar in kan berusten ook van de zon kan houden. Het was een van de weinige dingen die we gemeen hadden, Winnie en ik: we hielden van de zon. In het dorp waar ik met haar mijn slecht onderhouden tuinhuisje bewoonde haastte de helft van de

inwoners zich op zomerse dagen naar de kust om er tussen de toeristen te gaan liggen bakken. Op zulke dagen fietsten wij opgelucht door de stille straten van het dorp. Winnie leefde op bij de vermindering van autoverkeer—alles stond immers te blikkeren op parkeerplaatsen aan zee. Winnie haatte auto's en vooral de bestuurders, maar zo gauw de vele auto's uit het zicht waren en bij haar de haat verflauwde, was zij ontvankelijk voor de verliefdheid waarmee ik haar altijd wilde omwolken.

Op die stilzuivere dagen zong ze op de fiets zelfverzonnen liedjes en reden we voorbij de camping en het geres- taureerde pannenkoekenhuis naar waar het nóg stiller was, naar de alleen via fietspad te bereiken duinen om er naar de meeuwenkolonie te kijken. Als Winnie vrolijk en opge- lucht was, was ik het als vanzelf ook en had ik het ervoor over om de hele dag vliegen van ons af te slaan als we ergens midden in de duinen, midden in het niks, op het stuifzand gingen liggen en op elkaars lippen de smaak terugproefden van het vanille-ijs dat we kort daarvoor hadden gegeten, bij het houten koffiehuis aan de rand van de schaapskooi waar geen schapen waren maar wel veel fietsen, opgepoetst en afgesloten met van die vinger- dunne ANWB-slotjes die je in de stad al jaren niet meer ziet omdat je ze met één welgemikte schop open kan krijgen. 's Avonds aten we spaghetti en werden we een beetje teut van de wijn van Albert Heijn, en voor we in ons tuinhuis gingen slapen smeerde ik haar rug en schouders in met Delial After Sun, want er ging geen zomerdag voorbij of de ons zo toegenegen zon had mooi wél even Winnies schou- ders in de fik gezet.

Zij was vierentwintig, ik drie jaar jonger, en van alles wat ik toen niet wist, wist ik nog het minst dat het geen pas geeft om jaloers te zijn op haar verleden. Kort nadat zij in mijn tuinhuisje was komen wonen, belde Robert haar soms op. Met hem had Winnie tweeënhalf jaar op een studen-

tenflat in Diemen gewoond. Ze hadden er elkaar regelmatig met afgebladderde potten en pannen op het hoofd geslagen alvorens zich te verzoenen met een passie die ik graag alsnog, met terugwerkende kracht, had willen verbieden. Ik geloof dat de meeste van hun vrienden en kennissen hen ‘een goed koppel’ noemden, een loze omschrijving die iedereen altijd gebruikt voor een populair en aantrekkelijk stel. In werkelijkheid pasten ze totaal niet bij elkaar. Ondanks haar gedachten over het vergaan van de wereld beschikt Winnie over wat in leuke boeken voor leuke meisjes ‘een zonnig karakter’ heet. Wat Robert betreft: zijn temperament staat hem geen flinter zonneschijn toe. Monterheid en optimisme vindt ie ordinair – een goed humeur is voor de dommen. Die tegenstelling kwam hun relatie niet bepaald ten goede. Waar Robert tégen was, was Winnie vóór, waarbij ze vaak uit het oog verloren dat ze het eigenlijk in alles met elkaar eens waren. Waar Winnie vóór een activering van studentenprotest was, was Robert tégen het nieuw-feodale bestuur van academische machthebbers. Winnie was vóór radicale hervormingen en verdere democratisering in Zuid-Afrika, Robert was tégen de inmiddels geheel ondergronds opererende terreur van het nog steeds overwegend blanke staatsapparaat. Winnie was vóór abortus en euthanasie, Robert tégen de E.O. en bijbehorend Hollands christenfundamentalisme, dat hardnekkiger standhield dan iedereen voor mogelijk had gehouden.

Zo dachten ze dus over alles hetzelfde, wat altijd mooi meegenomen is. Maar Robert meende in ieder optimisme van Winnie de afstotende vrolijkheid van het domme gansje te zien, terwijl Winnie zich kapot kon ergeren aan het monomane negativisme van Robert dat zij toen ze hem pas had leren kennen nog interessant had gevonden, maar dat ze later alleen nog maar zelfgenoegzaam en vooral bijzonder ónerotisch vond. Als de wereld zich van haar goede kant liet zien, kon Winnie hem niet tot vreugde vermur-

wen; en als het maar érgens in welke uithoek dan ook slecht ging (wat natuurlijk altijd wel het geval was), lukte het Robert zelden om haar ervan te overtuigen dat er nu eenmaal niet veel anders viel te verwachten. Zou de wereld op een dag werkelijk vergaan, dan zou Winnie een angst-aanval en Robert gelijk krijgen. Zeg nou zelf, wat heb je liever, authentieke angst in je hart of het morsige, makkelijke gelijk aan je kant?

Ik heb Robert één keer ontmoet. Het was op een van die feestjes waar sommige hooggeplaatste maar vooral minder hooggeplaatste landgenoten bij wijze van traditie enthousiast schande over spreken. In halogeenvorlichte hoeken op de twee bovenste etages van een ooit gekraakt en inmiddels gerenoveerd grachtenpand vreeën Arabisch ogende jongens elegant en bijna gestileerd met andere Arabisch ogende jongens. Niemand kon vertellen wie het feest had georganiseerd, maar de gasten waren van het slag dat zich er niet om bekommert wie precies wie heeft uitgenodigd. Daar trof ik dus Robert, over wie Winnie mij had verteld dat hij 'ondanks alles' 'heus wel' 'inspirerend' was en dat hij er afgezien daarvan gewoon 'goed uitzag'.

Net als ik had Robert eigenlijk niets te zoeken op dat feest. Laten we het erop houden dat je voor sommige feesten niet wordt uitgenodigd maar dat je er, zoals dat heet, verzeild raakt. Het enige wat ik toen gemeen had met Robert was dat wij ons nogal ongemakkelijk voelden en dat ons dat misschien was aan te zien – al hadden we ieder zo onze eigen reden tot onbehagen. Robert voelde zich als aperte heteroseksueel waarschijnlijk misplaatst op het bijna intimiderend modieuze feest; ik op mijn beurt voelde me er te onaantrekkelijk voor – als het gaat om onzekerheid en schaamte ben ik uitbundig panseksueel. De hele avond speelde een ingehuurd funkbandje te hard om Robert iets 'inspirerends' te horen zeggen, maar dat hij er 'goed uitzag' zou waarschijnlijk niemand op dat feest hebben tegenge-

sproken, al deed het me plezier dat ik twee ontsierende gemberkleurige wratten in zijn hals zag zitten. De wratten waren zo groot en rond als overhemdknoopjes en op de een of andere manier kon je zien dat hij er vaak aan krabde. Al met al sprak ik hoogstens een minuut of vijf met Robert. Hij vroeg me boven de muziek uit schreeuwend hoe het met Winnie ging. Naar waarheid antwoordde ik (schreeuwde terug) dat ze het naar haar zin had in het dorp waar je niet veel meer kon doen dan wandelen, koffiedrinken, niksen en wolken tellen. Robert gaapte me aan en zijn gezicht kreeg iets wasachtigs, hij oefende zich in een uitdrukkingsloosheid die waarschijnlijk diepe minachting moest verbergen. Waarschijnlijk vond en vindt hij dat hij Winnie heeft ‘gevormd’, ‘opgevoed’, ‘bewust gemaakt’ – ik weet niet hoe hij zijn invloed op haar zou omschrijven, maar het feit dat Winnie, in de tijd dat zij met hem in die studentenflat woonde, van een wufte bakvis was veranderd in iemand die het klaarspeelde je mond open te laten vallen om wat ze zei, hoe ze zich gedroeg en (eerlijk is eerlijk) hoe ze eruitzag – die verandering voegde onze Robert waarschijnlijk toe aan zijn vast en zeker lange lijst van kwaliteiten en verdiensten.

Op het gevaar af voor rancuneus te worden versleten (wat ik, geloof me, niet ben – niet echt): ik vind dat ik het recht heb de pest te hebben aan Robert, aan hem, aan die twee knoopwratten in z’n hals en aan alle minuten die Winnie met hem heeft doorgebracht. Als je maar genoeg verkeerde mensen tegenkomt, raak je er steeds meer van overtuigd dat je al hun goeie herinneringen zou moeten kunnen verbieden.

Ik ontmoette Winnie ongeveer een maand nadat ze bij Robert was weggegaan. Het was in een Chinees restaurant schuin achter het Centraal Station van Amsterdam. Zij stond er te telefoneren – naar haar ouders, vertelde ze later. Ik at er rijst met kousenband, en toen op een zeker mo-

ment haar linnen tas met portemonnee en pinpas bleek te zijn gejat, betaalde ik haar telefoongesprek en de moksimeti die ze had besteld en ging met haar mee naar bureau War-moesstraat om aangifte te doen. Twee weken later kwam ze bij me wonen in mijn tuinhuis, om er hetzelfde te doen als ik. En dus keken we tevreden naar hoe er niets veranderde in de Noord-Hollandse duinen en zwommen we, regen, kou en de medemens trotserend, in de lente, zomer en herfst twee keer per week en altijd na acht uur 's avonds in zee, en als we niet buiten waren, dan waren we binnen en keken we met het engelengeduld dat ik haar inmiddels had aangeleerd naar B-films op televisie of lazen we dikke geelgerande Amerikaanse pockets over ontheemde genieën die, als ze tenminste niet aan een joint of opiumpijp lagen te lurken, altijd door de regen liepen of op vliegvelden zaten te wachten op boodschappers of handlangers of geliefden die nooit kwamen.

Winnie en ik, we leefden van de wind, want het tochtte altijd flink in het gemeentekantoortje met één balie van de sociale dienst als ik er eens per kwartaal enkele ter ontmoediging ontworpen formulieren moest komen invullen. Eén keer, toen ze me langdurig en met een strotafklemmende aandacht had aangekeken, voelde ik het letterlijk tot in mijn botten: al het vlees van mijn lichaam spande zich, leek zich samen te trekken, klaar om te verdwijnen en om mijn gebeente bloot te leggen, opdat zij er haar liefde in kon kerven. Ik had het wel gewild, eigenlijk; zij een puber met een mes en ik een stuk boombast, waar ze plechtig een bibberig hartje in zou kunnen snijden. Zonder zich ervan bewust te zijn groef ze zich een weg naar mijn merg, stelde ik soms duizelend vast. Wie zal het me verwijten dat ik gelukkig met haar was en dat mijn binnenste, mijn pezen, spieren en gewrichten hun deel van dat geluk opeisten?

Na achttien maanden en twaalf dagen besloot Winnie dat de wind en ik niet beantwoordden aan haar dromen en

verwachtingen van het leven. Ze keerde terug naar de stad, waar zij zich niet inliet met drugs, sektarisme, hoererij of Robert, maar in plaats daarvan *gründlich* en ongeïnspireerd haar studie kunstgeschiedenis voltooide met onder andere een, in weerwil van alle plichtmatigheid, tamelijk briljante scriptie over Mark Rothko en het zenboeddhisme. Kort nadat ze was afgestudeerd vond ze een baan bij dat schimmige reclamebureau en kreeg ze via de gemeente een kleine etage toegewezen vlak bij het Tropenmuseum, waarheen ze één keer in de vijf, zes weken een in een of andere dampende discotheek opgeduikeld snotjoch lokte (ze moesten, na Robert, altijd jónger zijn), om er voor één nacht, nooit langer, het bed mee te delen, met 's nachts één of twee condooms en 's ochtends drie of vier croissants – het waren altijd grote eters, die jongens, en in tegenstelling tot wat ze hoorde van vriendinnen deden ze er altijd zo lánɡ over, niet over het eten dus maar over het neuken, alsof ze allerlei persoonlijke records wilden breken waar ze dan later over konden opscheppen tegen vrienden. Winnie leefde kortom zoals zij de meeste mensen om zich heen zag leven: saai, onachtzaam en middelmatig, zonder een greintje spontane devotie of belangeloze interesse. Winnie verloochende haar glorie; het kostte me moeite haar niet te missen.

In de eerste weken nadat ze terug naar de stad was gegaan trainde ik mij in de opnieuw ingetreden eenzaamheid. Door middel van amateurmeditatie en drankgebruik concentreerde ik mij op haar bestaan, dat zich een kleine vijftig kilometer zuidwaarts afspeelde. Dat ze in Amsterdam in alle openbaarheid verderleefde, zonder zichtbaar spoor van een met mij gedeeld verleden, kwam me eerst en vooral verbijsterend voor. Maar na ongeveer een maand ontdekte ik dat het me weinig moeite kostte om mij, met een onrustbarende letterlijkheid, in haar nabijheid te weten. Ik hoefde niet eens mijn ogen dicht te doen, me laveloos te zuipen of me met orfische concentratie in een roes te brommen om

haar voor me te zien; ik was haar zó nabij dat ik na een halfjaar exact wist wat ze deed en liet, dacht en voelde. Zonder dat ik ervoor het huis uit hoefde en zonder dat ze er iets van kon vermoeden had ze mij nooit verlaten; was ik haar meer nabij dan ooit tevoren. Zo werd ik Winnies clandestiene, tweedehands want volkomen onmachtige engelbewaarder.

Het leek me verstandig mij met deze nieuwe rol tevreden te stellen. Vaak was ik daarentegen allesbehalve verstandig, en dus bijzonder ontevreden – want hoewel ik haar méér nabij was dan ooit, was het onmogelijk om contact met haar te leggen: zij bleef doof en blind voor mijn meedogende aanwezigheid. Raakte ik haar aan, dan was het de wind (of een nachtjongen uit de stad, in haar bed beland); sprak ik haar toe, dan waren het de bomen (of haar chef, in de lunchpauze); lachte ik naar haar, dan was het wat zij zich verbeelde over de wind en de bomen. Zij werd als de zee voor mij, waartegen ik keer op keer kon brullen wat ik wilde, zonder dat het gevolgen had. Mijn wanhoop, begeerte en verliefdheid verflauwden, de aard van mijn liefde veranderde, ik ging van haar houden als van de zee – of, zoals gezegd, van de zon, die als een huisdier zo royaal van zich laat houden en die ik nooit iets kon aanrekenen, ook niet het bestaan van wolken.

Winnie en de zon. Zelfs op zomerse dagen als deze denkt zij niet of nauwelijks terug aan, bijvoorbeeld, de bijna-autoloze middaguren in het dorp waarop wij... nou ja, ik heb erover verteld. Toch houdt de zon Winnie en mij uiteindelijk bijeen, want terwijl zij op dit moment nog steeds over straat loopt en haar ruzie van vanochtend en het daaropvolgende getob over het vergaan van de wereld alweer bijna is vergeten, is het dezelfde scherpte en weldaad van dezelfde zon die we nu op onze huid voelen, ik in mijn tuin, een beetje mal gehurkt boven wat bloeiende springbalsemien en tegelijkertijd onzichtbaar maar met des

te meer volharding aan haar zijde, en zij, Winnie, op het Leidseplein, wandelend naar Américain—want de gedachte aan terras, pils en sigaret is er nog.

Kijk, nog even en Winnie neemt plaats op het terras, schuin achter twee appeltaart etende dames die broeden op de roddels die ze elkaar willen vertellen. En terwijl ze is gaan zitten en lacht naar de ober en lacht naar de dames en lacht naar een langsfietsende jongen met een moderne zonnebril op het puntje van zijn neus, heeft ze natuurlijk geen enkel vermoeden, weet ze er niets van, van Robert die ik zo-even kaartjes voor vanavond heb zien kopen aan de kassa van Cinerama in de Marnixstraat en die zo dadelijk, over minder dan drie minuten, de luttele minuten waarin ik Winnie zou willen sommeren het terras te verlaten, naar huis of, weetikveel, naar het Vondelpark te gaan—in minder dan, nu, twee minuten zal Robert haar in de gaten hebben; de schrik nestelt zich in korte, koele golven in zijn maagstreek, waarna hij zich met karakteristieke snelheid herstelt, moed verzamelt—aan de wratten krabt?—met opluchting vaststelt dat Winnie hem nog niet heeft opgemerkt, tot hij ten slotte wat clichématige openingszinnen instudeert en het besluit neemt verbazing te acteren terwijl hij op haar toeloopt en de voorgenomen tekst uitspreekt: ‘Jezus, Winnie, je bent het tóch! Hoe gaat het...?’

Wat kan ik zeggen dat er gebeurt en staat te gebeuren? Natúúrlijk nodigt Winnie hem uit en komt Robert naast haar zitten. Natúúrlijk wordt er onmiddellijk gepraat ‘alsof ze elkaar nooit uit het oog zijn verloren’. Natúúrlijk flirt hij welgemanierd en laat zij vrolijk (en stuitend, o zo godverdomde stuitend) haar tegen hoge prijs gepolitoerde tanden zien als zij om zijn, hahaha, als zij om zijn grapjes lacht... Vergeten zijn de slaande ruzies van weleer, vergeten is zijn kakkineuze toontje als hij meende haar de les te moeten lezen, vergeten is het troosteloze fucken vroeg in de ochtend als zij met haar gedachten elders was en daarom zo

droog was als brood voor de vogeltjes en hij alleen maar lozen wilde, lozen... Er vallen geen pijnlijke stiltes want geen van tweeën hoeft naar woorden te zoeken. Robert vertelt over verre reizen, over zijn moeder die (stemdemping, geloken ogen) ziek was en nu dood is ('Ach,' zegt Winnie oprecht) en over hoe goed hij op de hoogte is van de internationale ontwikkelingen in de informatica; Winnie vertelt over Mark Rothko en over zen, over *raves* en diverse jaarsalarissen, over leuke restaurantjes in de Jordaan, over woningnood en arbeidsmarkt en over mij. Over mij hebben ze het en Robert zegt iets van ik heb hem ooit gezien, op een afgrijselijk feest, hij leek me niks voor jou hij was zo zwijgzaam en slungelig en was ie wel goed in bed hij was vast niet goed in bed... Winnie bestelt twee pils en antwoordt geamuseerd—ach, vergeef het me dat ik me op dit moment afwend, mijn tuintje inspecteer, mijn neus verstop in de springbalsemien en dat ik m'n wijsvingers in m'n oren stop; dat ik vooroverduikel, mijn snufferd in de bloemetjes, mijn voorhoofd vol met aarde, een takje tussen mijn tanden, een bloem in mijn haar ik ben er niet ik ben met Winnie in de duinen ik ben de meisjeszee die Winnie heet... Wat kan ik zeggen dat er gebeurt?

Tja. Wat er gebeurt, verbaast hen eigenlijk niets en mij nog minder. Als onzichtbare, onmachtige *Dritte im Bunde* zweef ik boven hun terrastafeltje en heb vrij zicht op bijvoorbeeld de handen van Robert (plat en met gestrekte vingers op het tafelblad, geen rouwrandje te bekennen), op Winnies wimpers (opgemaakt), oogleden (idem) en op haar wangen (kusje op haar wangen, van mij, van meneer de wind). En of ik mij nu concentreer op een handbeweging van haar, een oogopslag, een charmerend lachje of een lichte frons die 'ik luister aandachtig naar je' betekent, het wijst allemaal op wat Robert en Winnie (en ik) beiden (alledrie) allang weten en wat zij tegelijkertijd zorgvuldig onbesproken laten...

Noem mij geen voyeur: zij daar mogen dan door het toeval zijn herenigd, ik beschouw het als mijn noodlot hen daarbij gade te slaan. Ik kán eenvoudig niet anders. Ik heb mijzelf een opperste nabijheid toegeëigend, maar hoe *verlos* ik me van haar, van de onweerstaanbare aanblik die ze biedt, van de verleiderstrucjes van Robert die zij zich laat welgevalen? Als ik mijn ogen sluit, ben ik ogenblikkelijk op de hoogte van de geringste gedachteflard van Winnie, en geloof me, op dit ogenblik heb ik liever Winnies buitenkant dan binnenste voor mijn geestesoog. In welke bochten ik mij ook wring, of ik denk aan muizen in huis, tot pap gekookte zilvervliesrijst of aan de laserboor van tandarts Schweitzer, het lukt me niet om níet op de hoogte te zijn van wat Winnie doet, ziet, zegt, denkt en wenst. En aldus ben ik er getuige van hoe Robert de consumpties betaalt, hoe ze (dan toch een tikje onwennig, weer zo naast elkaar) slenteren in de richting van de tramhalte, hoe lijn 2 komt aantinkelen, hoe ze een zitplaats bemachtigen, hoe ze grapjes blijven maken (waarbij telkens Winnies droombare keellach weerklinkt) en hoe alles, al hun handelingen, gebaren en gespreksonderwerpen (en bijbehorende aarzelingen) slechts de inleidende schermutselingen zijn voor wat geen sterveling zal verbazen dat te gebeuren staat: *a striking sexual encounter*, zoals ik het een keer geformuleerd heb zien staan in een van mijn geelgerande Amerikaanse pocketboeken.

Zal het iemand verbazen dat ik vanaf nu verkies een zo summier mogelijk verslag te geven? Iedere uitweiding geeft me, nu ik mij dan toch op de overzeese terminologie heb beroepen, *the blues*, naar de definitie van een of andere dikbuikige popmuzikant: *the blues ain't nothing but a good man feeling bad*.

Daarom: er is het restaurant, door hen lukraak gekozen na uit de tram te zijn gestapt op het Koningsplein. Er is de menukaart (nagebootste haute cuisine) en er is de wijn

(Bourgogne Pinot, 1990—toe maar, ventje R.). Er is, voordat het hoofdgerecht wordt geserveerd, het telefoongesprek van Robert, achter in de zaak: 'Alice, zullen we niet vanavond maar morgen naar de film? Ik ben in de stad wat vrienden tegengekomen, ja ik weet het, sorry sorry... ja, je bent mijn liefste, dag schat, dag Alice. Kus.' Er zijn de cognacjes bij de koffie, er is het juiste moment voor de één (Winnie) om aan de ander te bekennen 'een tikkie aangeschoten' te zijn. Keellachje. Er is een korte wandeling naar het Rembrandtplein, er zijn de onuitgesproken gedachten over naar wiens huis eigenlijk, zo dadelijk... er is café Schiller, waar Winnie op listige wijze een stuk of wat vage kennissen mijdt. Er is een laatste glas in een nachtcafé verderop. Er is... Maar misschien doe ik er goed aan mij in te beelden dat het allemaal kokette nep is, dat het televisie is, een Amerikaanse serie die voor de veertigste keer wordt herhaald, en dat ik detective ben en dat het mijn opdracht is om verdachte A. (Winnie S. te A.) te schaduw en die op dit moment, hortend, antwoordt op het voorstel van verdachte B. (Robert Dinges, eveneens te A.) die heeft gevraagd of... of het misschien... nee? Een... een hotel dan? Goed? Oké?

Pension De Drie Prinsen in de Damstraat, een *shabby* onderkomen met decoratieve junks in de belendende portieken en grote, grijze, waarschijnlijk rechtstreeks van driehoog naar beneden gekeilde middenstandsvuilniszakken rondom de kapotgeslagen lantaarnpalen. Verdachte B. staat blozend bij de balie en dient vooruit te betalen. Beide verdachten nemen de trap en lopen zonder nog iets te zeggen over de gang van verdieping 4. Verdachte B. verbreekt de—nu dan toch gespannen—stilte door iets onbeduidends te mompelen over een uitgedroogde ficus in een nis. Verdachten betreden de hotelkamer in kwestie. De plaats van het misdrijf draagt nummer 406. Beide verdachten inspecteren de hotelkamer. Verdachte B. glimlacht en sluit de

deur. Verdachte A. vervloekt in stilte de hardnekkige prop in haar keel. Verdachte B. neemt het initiatief tot het te plegen delict. Warme handen onder het witte t-shirt van verdachte A. Gemompelde liefdeszinnnetjes. Een onverwacht ongemakkelijke zucht, geslaakt door verdachte A., die fluistert of het toch niet beter is dat... of dit niet waanzin is... Verdachte B. overreedt verdachte A. met een tegen haar schouder gevlijd hoofd en een onschuldige maar regelrecht smekende blik in zijn ogen; verdachte B. maakt zich klein, hulpeloos – in vakkringen noemen wij dit de ‘jongetjestactiek’. Verdachte A. beantwoordt de blik met een aai door het haar, een hand in zijn nek. Verdachte B. verstevigt zijn omarming. Verdachten ontkleden elkaar en zichzelf.

Het is 03.16 u. wanneer zich het delict op het die ochtend door een onderbetaalde Dominicaanse werkster verschoonde bed voltrekt. Enkele bijzonderheden: het bed veert te veel door, een van beide bedlampjes is defect, en de kraan van de halfverroeste wasbak drupdrupdrupt – ik zei toch dat het televisie is? Belangrijkste bijzonderheid: beide verdachten maken geen enkel geluid, zij plegen in volstrekte stilte het delict. Dit laatste heeft geen, ik herhaal géén religieuze implicaties, het is slechts de stilte die genot en angst aaneensmeedt. Na drie keer van positie te zijn gewisseld is het om 03.41 u. verdachte B. die de stilte verbreekt en met korte, nogal nasaal klinkende ademstoten zijn orgasme aankondigt. Wat verdachte A. betreft: het delict brengt bij haar niet de culminerende fysieke explosie teweeg. (Lieg niet, zak, en verzwijg haar ene hoge, schelle snik van zo–even niet; en zag je niet hoe haar rug zich bolde, hoe ze zó begon te gloeien dat er zich een roodschaduwende vlek begon af te tekenen in haar nek, rond haar schouderbladen? Is het haar, toen ze nog de jouwe was, ooit overkomen dat het bloed in zowat heel haar lichaam begon te stuwen en dat het haar huid kleurde?)

Ik meen te weten dat veel detectives zich trainen in wat genoemd wordt ‘een staalharde blik’ en dat zij beschikken over de ijzingwekkende efficiëntie die je ook kunt aantreffen bij politici, tv-presentatoren en sommige kleinsteedse notabelen. Al met al denk ik niet dat ik mijn kortstondige rol van detective naar behoren heb volbracht. Mag ik worden ontheven van mijn taak? Mag ik hier alsjeblieft wég? Mag ik als-je-blijft het strijdtoneel van kamer 406 verlaten? Mag ik door het geeft niet welk allesbestierend opperwezen worden teruggeworpen naar mijn eigen kleine rottige achtertuintje en weer gewoon als alle mensen zijn, onwetend, onkundig, onontvankelijk? En kan iemand mij vertellen waar en bij wie je moet wezen om je te laten balloteren door het Genootschap Ter Bevordering Van Het Vergaan Van De Wereld? Iedereen die mij het recht wil ontzeggen er op dit moment minder vriendelijke gedachten en gevoelens op na te houden verwijst ik graag door naar *self made* engelbewaarders van een wat toleranter signatuur. Aan de overgeblevenen wil ik nog wel kwijt dat het me ontegenzeggelijk behaagt dat Robert zich zojuist, overeenkomstig de wetten van het postcoïtum, nogal triest en treurig voelde en dat hij, trouw aan diezelfde wetten, zonder enig verzet te bieden *in slaap* is gesukkeld... Ik bedoel, ik geef Winnie geen ongelijk dat ze hem laat liggen, daar op dat armetierige twijfelaartje; dat ze in het halfduister haar kleren en laarsjes bijeenraapt, bij het fonteintje een handvol koud water tegen haar voorhoofd plenst en zich uit de voeten maakt.

Toegegeven, terwijl hij sliep heeft Winnie hem ten afscheid gekust, ze kustte zijn mondhoeken en – heel zachtjes – zijn linkerhand, die ze daarna voorzichtig vastpakte en in de richting van zijn borst verschoof, zodat vriend Robert er inmiddels bij ligt als een operettezanger die met gesloten ogen naar zijn hart grijpt. Ze schrijft nu zelfs, op een papieren zakdoekje dat ze heeft opgediept uit de achterzak van

haar spijkerbroek, haar telefoonnummer op en legt het... op het hoofdkussen, zijn kleren? Besluiteloos staat ze met pen en papier in handen, alvorens het beschreven zakdoekje opgevouwen en wel in een van zijn schoenen, de rechter, te schuiven. Liefde gaat tot aan de tenen, wist u dat wel?

In de lift leest zij wat er in de vier wanden is gekerfd; dat Howard van Jeanette houdt en Chris van Ineke; dat Ajax *forever* en dat God een elftal is en zelfs dat *good old* Killroy hier ooit was. Achter de balie staan een jonge man en een niet meer zo jonge vrouw die Winnie eerder die nacht niet heeft gezien. De twee keuren haar geen blik waardig, in de veronderstelling dat Winnie behoort tot het bataljon van half gewenste damesgasten die uit hoofde van hun beroep hun entree maken op obscure tijdstippen, besteld bij een escortbureau door een uit verveling aan het hunkeren geslagen hotelgast, bij voorkeur een tijdelijk ontheemd geraakt gezinshoofd uit de provincie. Maar wie net als ik een beetje oplet merkt dat Winnie zich naar de uitgang beweegt met een schuwheid die niet past bij wat in kringen van diezelfde gezinshoofden wordt genoemd 'een dame van lichte zeden'. Haastig en met een paniek onderdrukende bedeesdheid verlaat zij het hotel. Het is ver na middernacht, de zon is al zo lang onder dat je haar bijna zou vergeten, op nog geen kilometer afstand van mijn tuinhuis speelt de inkt- en oliezwarte Noordzee al urenlang voor 's lands grootste *bogeyman*, en ik, ik ben als de nacht tegen welks aanwezigheid zelfs Winnie zich niet kan verzetten. Werktuigelijk kijkt zij naar de schrale en gedateerde neonreclames boven de winkelpuizen, naar de wachtkamergele straatverlichting voor het hotel. En Winnie houdt zich voor dat er geen vuilnis rondom die ene lantaarnpaal ligt en dat de kleumende junks in de grijze portieken geen junks zijn maar in lompenvermomming gehulde beschermheren, hoofse volbloedmelancholici met wie zij misschien wel het

zojuist ontloken onbehagen kan delen.

Op de Dam suist het nachtelijke verkeer, en er zijn niet meer dan een stuk of wat langsrijdende taxi's voor nodig om Winnies weerzin tegen auto's te laten oplaaien. Het is een weerzin zo sterk dat alle overige gemoedsaandoeningen onmiddellijk worden vergeten. En terwijl Winnies auto- en automobilistenhaat zelfs op dit uur van de nacht de kop opsteekt en zij alle Amsterdamse taxichauffeurs een fataal verkeersongeluk gunt, dient zich bij mij een minstens zo onvriendelijke wensdroom aan, eentje waarvoor ik mij, toegegeven, nogal schaam maar die mij wél mooi zou verlossen van mijn inmiddels ondraaglijk geworden engelbevaarderschap.

Want als Winnie dan zo hevig en hartdoorklievend alles met een motor en vier wielen haat, dan moet er toch ergens een door stress aangevreten taxichauffeur of een overmoedige corpsbal met een gloednieuw rijbewijs en een dito Fiatje te vinden zijn die haar eens flink en *am liebsten* met dodelijke afloop te grazen kan nemen? Mag er misschien een dronken, dubbelziende intellectueel in een Lada komen aantuffen die het zebrapad op het Rokin aanziet voor een slordig aangebrachte invoegstrook? Is er niet een soortgelijke onverlaat voorhanden die nietsvermoedend gas geeft en die Winnie nét te laat opmerkt, zodat ze wordt geschept, neergehaald, verminkt, vermaald, verbrijzeld? Is het werkelijk zo verachtelijk dat ik mij een drama voor ogen tover, dat ik mijmer over de ambulance, de wanhoop van haar ouders, het weggedrukte eenkolomsberichtje in de krant, de rouwadvertenties en ten slotte het *low budget* maar met liefde gemaakte docudrama over 'verkeersslachtoffer Winnie', een halfjaar na haar dood te zien bij het meest gewiekste commerciële televisiestation? Is het, kortom, misdadig om hier te bekennen dat een fatale aanrijding mij zou opluchten? Ik bedoel: als ik mijn alziende, alwetende blik gericht op Winnie met niets anders meer kan vergelijken dan

met een zich tot waanzinnig wordens toe herhalende sterfte, mag ik mij op mijn beurt dan voor één moment laven aan een te verongelukken Winnie – aan mijn enig mogelijke afscheid van haar? Mogen wij, Winnie en ik, van elkaar worden gescheiden, ikke morsdood in mijn morsdode achtertuintje, met mijn neus in de crematoriumroze springbalsemien en zij gewoon weg, weggevaagd?

Gun mij het kortstondig dwepen met haar dood. Gun mij mijn morbide flirt, gun het mij dat ik neerplof in mijn eigen lulligheid, gun mij mijn achtertuintjespathetiek. Als ik me potsierlijk, meelijwekkend en verachtelijk betoon, dan betoon ik mij eerst en vooral: ongevaarlijk. Want in werkelijkheid stoppen de auto's natuurlijk op tijd – één voor één, een keurig rijtje. Waar Winnie zich laat zien, wordt haar hulde betoond. Voor haar maken zelfs auto's een ongeveinsde revérence. Eén automobilist seint dwepend met zijn lichten naar Winnie, kort-lang-kort, een sos dat moet dienen als een geïmproviseerde aubade van koplampen. *Save Our Souls*, juffrouw Winnie... En terwijl zij in glorieuze onwetendheid het Rokin oversteekt en inmiddels verlangt naar een kop kamillethee, de ochtendkrant en daarna slapengaan, toont zelfs de stadse ochtendnevel zich aangedaan. Dat kun je zien omdat op het ogenblik alles en iedereen behalve Winnie in nevelen is gehuld. Winnie loopt dwars door de stad, dwars door het licht en dwars door mijn hart, en nooit eerder ben ik er zó zeker van geweest dat bij alles wat zij doet, denkt, niet doet en niet denkt een onschuld hoort die zij nooit zal verliezen. Het moet de onschuld van de wereld zijn.

Slaag

Eerste week van maart, zondagochtend elf uur, en het is al druk op het strand. Te midden van friskewassen dagjesmensen en kruisruikende honden lopen Edwin en Iris. Het is koud voor de tijd van het jaar, en er staat een krachtige zuidenwind; gevoerde windjacks bollen op, lange rokken wapperen strak als vlaggen, kapsels waaien uit model, sommige vrouwen op leeftijd dragen beschermende plastic regenkapjes, maar alle jonge, mooie meisjes laten hun lange haren vrij, en telkens wanneer er zo eentje met wild opwaaiend haar voorbijkomt, tikt Iris even Edwins arm aan en vraagt: 'Zou je het met háár willen doen?'

Vanochtend hebben ze afgesproken dat Iris hem dit zal vragen, maar Edwin voelt er weinig voor om nu al te bedenken met wie hij het zou willen doen. Liever denkt hij aan de weg terug. Rechtsomkeert maken richting vlaggenrij, duinhotel en hoofdopgang, dan hebben ze tenminste de wind in de rug. Voortgeduwd door harde wind aan zee, dat voelt goed; alsof je van achteren wordt omvat door een grote, beschermende gestalte die je dirigeert naar waar je wezen wil, naar elders, waar het mooier, beter, completer is.

Het was hun bedoeling om een wandeling van ten minste twee kilometer te maken. Ze zijn nog maar net op weg, en nu al heeft Edwin geen zin meer om verder te gaan. Gaandeweg komen ze minder mensen tegen, maar Iris ontdekt nog steeds mooie meisjes onder de wandelaars. 'Zie je die daar? Is dat wat voor je? Met haar zou je het doen, dat